

Una nova classe treballadora de serveis

07/2013 - Sociologia. Segons una tesi doctoral llegida al Departament de Sociologia de la UAB actualment està sorgint a l'estat espanyol una nova classe treballadora de serveis que substitueix la clàssica classe obrera industrial. Aquest treball planteja també les dificultats que aquest nou segment de la població, format per col·lectius diversos com joves, immigrants o persones sense formació, tindrà a l'hora d'iniciar un intent de demanda col·lectiva per millorar les seves condicions de treball.

Aquest treball tracta de demostrar, almenys pel cas espanyol si bé es preveu que els resultats obtinguts siguin raonablement generalitzables a altres països desenvolupats, l'existència d'una nova classe treballadora de serveis que substitueix a nivell quantitatiu -pel nombre d'efectius- i a nivell qualitatiu -per la importància quant al seu paper en l'estructura social de les societats desenvolupades- a la clàssica classe obrera industrial. Al llarg de l'estudi es plantegen també les dificultats que aquesta nova classe treballadora de serveis tindrà per iniciar un procés de demanda col·lectiva que la duga a millorar les seves condicions de treball i vida.

La nova classe treballadora de serveis es definirà per la seva posició precària en el mercat de treball i estarà conformada per col·lectius de treballadors molt determinats, aquells més febles en el mercat de treball: els joves, les dones, els immigrants, els treballadors amb poca formació, etc. En tot cas podria estar produint-se una extensió d'aquestes posicions de feblesa a altres col·lectius de treballadors que fins fa uns anys estaven protegits de les situacions de precarietat laboral.

Aquests treballadors s'ocuparan en una determinada tipologia de serveis que hem anomenat serveis manuals: aquells serveis molt intensius en mà d'obra, subalterns a altres activitats amb major valor afegit i on no és fàcil introduir tecnologies que milloren la productivitat del treball; per exemple l'hostaleria, la neteja, els serveis d'atenció a les persones o el comerç. Es tracta, per tant, d'un treball d'anàlisi del mercat de treball però també d'un treball d'anàlisi de l'estructura social a partir d'aquest mercat de treball. Aquestes anàlisis s'estructuren en varis esglaons.

Per un costat es treballa -a banda de fer-ho amb distintes fonts estadístiques secundàries- amb l'ECVT (Enquesta de Qualitat de Vida en el Treball) en les seves edicions de 1999 i 2008, per tal d'efectuar una anàlisi longitudinal que tracte d'esbrinar quins han estat els canvis en les condicions de treball entre aquests dos moments.

S'utilitzaran distintes tècniques estadístiques per tal d'obtenir els diferents grups de treballadors d'acord a les condicions de treball de les que gaudeixen. És també important el treball de camp que s'ha realitzat -a partir d'entrevistes en profunditat i d'una anàlisi documental dels convenis col·lectius- en el sector d'hostaleria de la ciutat de Barcelona, que s'ha considerat que era un sector econòmic susceptible d'ocupar a aquesta nova classe treballadora de serveis.

Els resultats d'aquest treball de camp han servit per il·lustrar les tendències que han estat assenyalades en les anàlisis estadístiques. Cal tindre en compte que aquest període ha estat fortament expansiu des del punt de vista econòmic, de tal forma que allò esperable seria una millora general de les condicions de treball.

Els resultats de les anàlisis, tanmateix, mostren que hi ha un creixement i una complexització del que s'ha anomenat al llarg del text segments secundaris dels mercats de treball. Aquests segments secundaris es presenten com una realitat separada dins els mercats de treball. La tesi tracta de demostrar que aquesta realitat separada no té únicament importància a nivell de mercat de treball sinó que també la té a nivell de significació social: es conforma una nova classe social amb totes les seves potencialitats i dificultats.

De fet, la identificació dels treballadors entre ells és complicada donades les diferències quant a col·lectiu de procedència, feina desenvolupada, condicions concretes de treball, grandària de les empreses on treballen, etc. el que implica que aquesta nova classe treballadora de serveis és actualment una classe en si però no, encara, una classe per a si seguint la terminologia clàssica.

Juan Miguel García Nogueroles.

Departament de Sociologia

"La nova classe treballadora de serveis: Una anàlisi longitudinal 1999-2008", tesi doctoral de Juan Miguel García Nogueroles, dirigida per Faustino Miguélez Lobo i llegida al Departament de Sociologia de la UAB.